

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (45)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2011

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (45). — Рівне: РДГУ, 2011. — 211 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дошкільної освіти та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти», проведеної 9-10 грудня 2010 р. Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Інститутом психології ім. Л.С.Виготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), факультетом дошкільного виховання Білоруського державного педагогічного університету ім. Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина).

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.04.2011 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 04.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Аудіювання – це не тільки сприймання повідомлень, але й підготовка у внутрішньому мовленні зворотної реакції на почуте. Аудіювання готує говоріння, а говоріння допомагає формувати сприйняття мовлення на слух. Аудіювання є вихідним засобом навчання дошкільників англійської мови, сприяє оволодінню звуковою стороною мови, фонемним складом, інтонацією, зразками мовлення, у широкому смислі виховує культуру слухання, розвиває пам'ять, зокрема слухову.

Першочерговою вимогою до навчання аудіювання є повне розуміння дитиною іншомовних слів, речень, які вводяться у процесі спостереження за театралізованим дійством, що розіграє педагог. Він, використовуючи переклад, різні типи унаочнення, допомагає дітям зрозуміти значення іншомовних слів, речень [2, 62].

Навчаючи дітей аудіювання, педагог має розв'язувати такі завдання:

– вчити сприймати і розуміти на слух одиниці мовлення (фонемні, словосполучення, мікротексти);

4. формувати аудитивні навички та уміння.

Зв'язне мовлення виступає у діалогічній та монологічній формах. Підготовчий характер навчання дошкільників англійської мови визначає потребу сформувати у дітей, у першу чергу, навички діалогічного мовлення. Це можна реалізувати використовуючи різноманітні ситуації, вірші:

Who likes coffee?

Who likes tea?

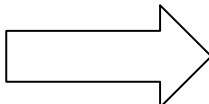
Who like sausage?

Who likes cheese?

I like coffee!

He likes tea!

I like sausage!

She likes cheese. На більш віддалених етапах навчання, при створених відповідних умовах ігрової діяльності, дитина буде здатна збільшити монологічне висловлювання до 3-4 простих речень.

Висновки. В основі інтелектуального розвитку лежить розвинуте мислення. Процес розвитку мислення складається з формування і розвитку узагальнених прийомів розумових дій (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікація, абстрагування та ін.), що є загальною умовою функціонування самого мислення як процесу в будь-якій галузі пізнання, у тому числі й англійській мові. Безумовним є те, що сформованість розумових дій є абсолютною необхідністю для розвитку навичок говоріння й розуміння іноземної мови. Також на заняттях англійської мови розвивається довільна увага, творча уява, тренується зорова і слухова пам'ять, що сприяють загальному інтелектуальному розвитку дитини дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. Наук України; наук. ред. та упоряд. О.Л.Кононко. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
2. Шкваріна Т.М. Англійська для дітей дошкільного віку: програма, методичні рекомендації / Шкваріна Т.М. – К.: Шкільний світ, 2008. – 112 с.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей / Дружинин В. – СПб.: Издательство «Питер», 1999. – 368с.
4. Ильина М.Н. Психологическая оценка интеллекта у детей / Ильина М.Н. – СПб.: ПИТЕР, 2006. – 368 с.
5. Интеллектуальное развитие и воспитание дошкольников: [учеб. пособие для студ. выш. пед. учеб. заведений] / Под ред. Л.Г. Нисканен. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 208 с.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / Рубинштейн С.Л. – СПб.: Питер Ком., 1999. – 720 с.

Резюме. В статье исследуются проблемы интеллектуального развития детей дошкольного возраста во время изучения иностранного языка.

Ключевые слова: интеллектуальное развитие, дети дошкольного возраста, иностранный язык, восприятие, мышление, память, внимание.

The summary. The problems of intellectual development of children of preschool age in the process of learning of foreign language are investigated in the article.

Key words: intellectual development, children of preschool age, foreign language, perception, thought, memory, attention.

Одержано редакцією 17.11.2010 р.

УДК: 37.03:372.32

О.М. ОЛІЙНИК

ТЕАТРАЛЬНО-ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СПРИЙНЯТЛИВОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Резюме. В статті характеризується роль театрально-освітнього простору у формуванні емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку; подано практичні рекомендації щодо організації освітнього простору в дошкільному навчальному закладі для здійснення театральної діяльності.

Ключові слова: театрально-освітній простір, театралізована діяльність, емоційна чуйність, емоційна сприйнятливості, методи розвитку емоційної сприйнятливості.

Постановка проблеми. Реформування національної системи освіти, зокрема її дошкільної ланки, характеризується підвищенням якості освіти. Творчий розвиток дитини є одним з пріоритетних завдань реформування початкової ланки освіти. Творчо спрямованій особистості притаманні активність у мисленні, ініціативність, образна уява, здатність помічати, переживати, творити нове.

Закон України «Про дошкільну освіту» чітко визначає, що в умовах оновлення суспільства, відродження національної культури, орієнтація на творчий розвиток особистості є світоглядною засадою сучасного виховання та освіти. Зазначений документ вказує на підвищення ролі завдань розвитку творчого потенціалу дитини, як засобу формування її духовності, національної свідомості, естетичної культури.

Оскільки провідною діяльністю в дошкільному віці є ігрова діяльність, то саме гра в різних її формах має стати для педагогів дієвим засобом формування особистісних якостей та творчих здібностей дітей дошкільного віку. Відтак різнобічний вплив театралізованих ігор на дитячу особистість дає змогу використовувати їх як ненав'язливий педагогічний засіб, бо вже сам юний актор отримує від цього радість та втіху. Розвивальна можливість театралізованої діяльності полягає у формуванні емоційної сфери дошкільників: дитина немов би переживає внутрішнє оновлення, сценічну дію сприймає як своє власне життя, має можливість безпосередньо проявляти емоції та задовольняти різнобічні творчі інтереси.

Різноманітні форми та багатогранність театралізованої діяльності виступають домінантою в освітньому процесі дошкільного навчального закладу й стимулюють розвиток творчої особистості. При педагогічно доцільній організації та оптимальному доборі методів виховного впливу театралізована діяльність може стати ефективним, дієвим чинником формування емоційної культури дітей дошкільного віку.

Аналіз публікацій свідчить про те, що проблема використання театралізованої діяльності як повноцінного та ефективного засобу педагогічного впливу на розвиток особистості дитини усвідомлюється педагогами та психологами минулого та сучасності. Зокрема, Л.Артемова, Р.Жуковська, О.Кононко, І.Луценко, Л.Макаренко, Д.Менджерицька, Г.Михайлова, С.Русова, М.Шуть у своїх дослідженнях на перше місце висували проблему педагогічної цінності театралізованої діяльності, різні аспекти значення театру у вихованні дитини.

У дошкільній педагогіці для визначення діяльності, що пов'язана з театром використовуються декілька термінів: «театральна діяльність» (Л.Артемова), «театралізована діяльність» (А.Богущ), «театрально-ігрова діяльність» (О.Аматьєва), «театралізована гра» (Л.Артемова), «ігри за сюжетами літературних творів» (Ю.Косенко), «театрально-мовленнєва діяльність» (Н.Гавриш). [3, 220]

Л.Виготський відзначав одномоментність створення дитиною театального образу, що є швидким розрядженням її почуттів. Н.Ветлугіна говорить про можливість формування свідомого ставлення до використання засобів образності лише під впливом цілеспрямованого навчання, в результаті чого діти починають усвідомлювати, що різні явища, ставлення, стан можна виразити, лише змінюючи характер рухів, пози, міміки, мелодійність інтонації голосу. Зауважимо, що обидва автори ведуть мову про різні умови перебігу художньої діяльності дітей: Л.Виготський – про ініціативну театралізовану гру, Н.Ветлугіна – про можливість досягти свідомого рівня її опанування в ситуації організованого навчання [4, 114].

Проблема використання театралізованої діяльності як повноцінної та ефективної складової виховного процесу, педагогічні можливості театралізованих ігор розглядалися в працях Л.Артемової, Л.Загородньої, Р.Жуковської, Л.Макаренко, Д.Менджерицької, О.Трусової.

Щоб відтворити свої почуття і зрозуміти почуття інших, необхідно розвивати емоційну сферу особистості починаючи з дошкільного віку. Вивчення проблеми розвитку емоційної сфери дитини займалися вітчизняні психологи В.Абраменкова, Т.Гаврилова, О.Запорожець, А.Миколаєва, А.Рояк, Л.Стрелкова. Їхні дослідження показали, що основи емоційно-моральної культури особистості закладаються в дошкільному дитинстві. Саме тому згідно вимог Базового компоненту та Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» особливої актуальності набуває емоційно-ціннісний розвиток, який введено з огляду на виняткову значущість для становлення емоційної сприйнятливості, творчої уяви дошкільника [2, 157].

Проведений аналіз науково-методичної літератури дає змогу оцінити стан вирішення даної проблеми. Нині накопичений певний досвід використання функціонального потенціалу театралізованої діяльності в художньо-естетичному розвитку дошкільників. Водночас у реальному сьогоденні можливості театралізованої діяльності з метою формування емоційної сприйнятливості використовуються недостатньо. Оскільки йдеться про розвиток емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку, вважаємо за необхідне більш детально розглянути особливості театрально-освітнього простору в дошкільному закладі.

Мета статті: проаналізувати роль театрально освітнього простору як засобу розвитку емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку, розробити практичні рекомендації з питання організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. У сучасній дошкільній психології та педагогіці проблема емоційного розвитку дітей по праву визнана однією із самих значимих та дискусійних. Саме в дошкільному віці буття дитини організовується таким чином, щоб запобігти проявам інертності, байдужості, емоційної глухоти, щоб активність дитини проявлялася через розвиток емоційного життя.

Педагог має створити умови для збагачення емоційної сфери дитини, надати можливість проявляти власні почуття, підтримувати живий інтерес повноцінного особистісного розвитку, як невичерпного джерела соціальної та емоційної активності дитини.

На нашу думку, як зазначалось вище, серед різноманітних засобів розвитку емоційної сфери, на особливу увагу заслуговує театралізована діяльність.

Особливий інтерес в аспекті театрального виховання (освіти) викликають праці з проблеми формування особистості засобами мистецької гри. Гру як пріоритетний вид дитячого самовияву і прояв життєвих вражень, що є необхідною потребою, закладеною в самій природі дитини, розглядали вчені Н.Анікєєва, Л.Артемова, Н.Миронова, Л.Новоградський, Н.Палій [5, 343].

Вихователів дошкільного закладу слід усвідомити принципи та закони театральної дії. У системі К.Станіславського розглядається органічна природа театральної творчості через природу людини-творця, актора. У цій системі вперше вирішується питання свідомого оволодіння підсвідомим, довільним процесом творчості, вияву таланту особистості в діяльності. Система К.Станіславського – наука не лише про акторську творчість, а й про те, як спираючись на об'єктивні закони, плекати, розвивати, збагачувати різні здібності, і не лише сценічні [3, 221].

Дитина дошкільного віку, відкриваючи для себе різноманіття навколишнього світу, вступаючи у взаємодію з різними сферами дійсності, безпосередньо проявляє себе емоційно. Емоційна чуйність як зовнішній прояв внутрішнього світу дитини дозволяє визначити її ставлення до того що відбувається.

Яскраві прояви емоційної чуйності можна спостерігати в театралізованій діяльності дітей дошкільного віку.

Взаємозв'язок між театралізованою діяльністю та емоційним станом дітей виступає в різних аспектах:

- становлення і удосконалення театралізованої діяльності, впливає на виникнення і розвиток емоційної чуйності дошкільників;

- емоційна чуйність, що сформувалася, впливає на розвиток театралізованої діяльності дітей.

Ці закономірності виявляються по-різному, залежно від віку дітей і рівня розвитку театралізованої діяльності [7, 117].

Розуміння сутності та механізмів розвитку емоційної сприйнятливості дошкільників дозволяє педагогу оптимізувати роботу в цьому напрямку.

До методів розвитку емоційної сприйнятливості А. Злобін відносить:

- змісторозкриваючі методи, що дозволяють дітям визначити цінність емоційних переживань («Чому вона тобі подобається?», «Яким би чином ти міг змінити настрій свого друга?» і ін.);
- установки спілкування («Запитай у друга про його настрої»);
- установки алгоритми («Щоб визначити емоційний стан друга, необхідно пригадати, чи бачив ти це раніше»);
- порівняння («Порівняй, чим відрізняється твій настрій і настрої друга»);
- знаково символічні методи (дітям пропонуються різні варіанти позначення емоцій (малюнки жестів, міміки, хвилясті лінії різного забарвлення, музичні інструменти), за допомогою яких вони визначають свій настрій);
- мімічні маски (дітям пропонуються різні схематичні зображення, піктограми, за допомогою яких вони демонструють свої емоційні прояви та емоційні стани, а також співвідносять їх з мовними кліше);
- пантомімічні етюди («Я здивувався», «Я зрадів», «Мені добре», «Це диво», «Мені трохи сумно», «Страшилки» тощо);
- методи рефлексії, стимулюючі самоконтроль і самооцінку власних емоційних проявів у дошкільників («Як ти думаєш, для чого людині потрібні емоції?», «Розкажи про казкових героїв, які проявляли такі ж емоції, які зараз у тебе тощо»);
- методи моделювання зміни власних емоцій: від суму до радості, від смутку до захоплення тощо;
- ігрові методи.

Залучення дітей до театралізованої діяльності розпочинається з другої молодшої групи, але підготовчу роботу по формуванню емоційної чуйності малюків доцільно розпочинати з раннього віку.

Для формування емоційної чуйності дошкільників нами розроблено серію навчальних занять, настільний театр кольорових емоцій (ниткові ляльки), сценарії казок-драматизацій, що розігруються дорослими для дітей. Дані заняття допомагають дітям розширити знання про емоції, глибше зрозуміти свій емоційний стан та оточуючих, частіше відгукуватися на емоційні прояви інших людей. Дані казки допомагають дітям відчувати себе вільними, зняти дитячу напругу, навчають доброті, чуйності до оточуючих.

Основними напрямками формування емоційної сприйнятливості дошкільників засобами театралізованої діяльності є:

- формування емоційної чуйності дитини в театралізованій діяльності;
- формування емоційної чуйності дитини до однолітків в театралізованій діяльності;
- формування емоційної чуйності дитини до театралізованої діяльності в цілому.

Для максимальної реалізації виховних можливостей театралізованої діяльності та успішного формування емоційної чуйності дітей педагогу необхідно вміти виділяти кожен з цих напрямків і володіти конкретними прийомами і методами організації театралізованої діяльності дошкільників.

Спираючись на власний досвід і роботи Л.Артемової, А.Бризгалової, Н.Губанової, Т.Доронової, Т.Караманенко, М.Маханевої, Н.Сорокіної, Е.Чурілової, ми розробили практичні рекомендації для педагогів щодо змісту театральної освітньої простору в організації театралізованої діяльності дітей в дошкільному навчальному закладі.

Для успішної реалізації стимулювання емоційного розвитку малят необхідно звернути належну увагу на вдосконалення та модернізацію розвивального простору, обладнати осередки, які безпосередньо сприятимуть емоційному насиченню життя дитини та допоможуть максимально забезпечити умови для формування життєвого досвіду, розвитку емоційної сфери та творчих здібностей. Саме тому пропонуємо змодельовати наступні осередки:

Перш за все, в групах дошкільного закладу необхідно створити умови для розвитку у дітей театральних творчих здібностей: обладнати осередок театралізованої діяльності або куточок казки. В осередку театралізованої діяльності слід розмістити різні види театру:

- театр верхових ляльок (ляльки знаходяться вище актора, що працює з ними, над ширмою);
- театр рукавичок (пальчиковий, шкарпетки, ложковий);
- настільний театр (ляльковий, площинний, картонний, магнітний);
- театр маріонеток або тростинних ляльок (ляльки знаходяться нижче актора, що працює з ними, ляльками управляють за допомогою ниток);
- театр тінювий (плоске зображення, яке кидає тінь на екран-сцену);
- театр іграшок або площинний (картинки, фланелеграф) тощо;
- тантаморески або «живі» ляльки, у яких тулуб, ноги, руки виготовленні з матерії, а головами слугують – голови акторів – ляльководів;
- театр ляльок з речей ужитку тощо.

Даний перелік залишається відкритим, адже завжди є місце для творчості.

Чим більше різноманітних видів театру буде використовувати вихователь у своїй роботі тим глибше, різноманітніше вони впливатимуть на розум, почуття й емоції вихованців.

Слід передбачати та організувати спеціальні практичні заняття «Оживи ляльку», по навчанню дітей умінням і навикам роботи з цими видами театру, тобто пряме навчання ляльководення. Означені заняття спрямовані на оволодіння дитиною мистецтвом сценічних рухів ляльки, їх узгодження з мовленням та рухами інших персонажів.

Осередок театралізованої діяльності також необхідно обладнати ігровим атрибутами :

- ширма для показу лялькового театру (легка, зручна, з завісою для зміни декорацій під час вистави);
- маски (бажано, щоб були виготовленні дітьми власноруч);
- музичні інструменти (необхідно мати фототеку інструментальної музики та запису звуків природи)

Осередок «Маленький актор» можна обладнати світлинами відомих акторів у різних ролях, фотоальбомом «акторів-дітей», ескізами масок. В осередку варто розмістити «театральну скриню», в якій знаходяться елементи костюмів, заготовки для них — різні види тканин; аксесуари: капелюшки, стрічки, гудзики, броші; реквізити. Враховуючи особливості гендерної соціалізації дошкільників в осередку потрібно розмістити матеріали, що відповідають інтересам хлопчиків та дівчаток.

Педагогу необхідно передбачити розташування куточка усамітнення, де дитина зможе побути наодинці, прорепетирувати перед дзеркалом, пограти в дидактичну гру, переглянути фотоальбом з сюжетами вистав тощо.

Осередок корекції та розвантаження «Я – особистість» включає в себе збірку відео сюжетів, мультфільмів, картин, ілюстрацій соціально – морального характеру, набір світлин та схем різного настрою, піктограми, сімейні міні-фотоальбоми, дидактичні посібники психологічної спрямованості «Кубик настрою», «Мішок крику», «Абетка настрою», «Скриня страху», «Емоційний колобок», люстерка, малюнкові тести, дидактичні ігри емоційно – ціннісного спрямування. Робота в даному осередку допоможе дитині сформулювати правило доцільну поведінку та визначати позитивні та негативні емоційні стани.

Запропоновані осередки оптимально збалансують спільну та самостійну творчість дошкільників, допоможуть краще усвідомити емоційні стани, нададуть дітям можливість експериментувати з своїми емоціями; допоможуть вихователю, використовуючи розвиваючий потенціал театралізованої діяльності, педагогічно грамотно сприяти розвитку емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку.

У дошкільному навчальному закладі бажано обладнати окремі напівфункціональні приміщення: музей казки, театральний музей, гримерну, театральну вітальню, музичну залу, в яких можна проводити спеціальні театралізовані заняття, свята та розваги, влаштовувати вистави.

Театралізована діяльність може бути організована в ранкові та вечірні години, в нерегламентований час, представлена частиною заняття у різних видах діяльності: музичній, образотворчій, мовленнєвій, а також запланована як спеціальне заняття.

Тривалість кожного заняття: 5-10 хвилин — в групі раннього віку (друге півріччя), 10-20 хвилин – в групі молодшого дошкільного віку, 25-30 хвилин - в групі старшого дошкільного віку.

Перші ігри-заняття проводить сам вихователь, залучаючи до них дітей, згодом вихователь стає партнером по грі. У старших групах педагог активно стимулює дітей до виявлення власної ініціативи по організації театралізованих ігор, заохочує самостійність дітей у виборі ігрового сюжету і його розігруванні.

Заняття з театралізованої діяльності можна побудувати наступними частинами:

- вступ у тему, створення емоційного сприймання, стимуляція емоційної активності дітей;

- театралізована діяльність в різних формах (бесіди про театр, придумування дітьми різних історій, казок, робота над етюдами, аналіз емоційних станів персонажів, індивідуальна робота з вивчення слів героїв тощо);
- висновок емоційної насиченості театралізованої діяльності.

Підготовча робота до вистави може включати підбір тексту, музичний супровід, перегляд відеофільмів або мультфільмів по змісту вибраного твору, прослуховування аудіо записів, створення ескізів костюмів і декорацій та їх виготовлення.

Для дитячої вистави бажано написати свій сценарій або внести до вже готового сценарію зміни. На цьому етапі роботи вихователю необхідно використати режисерську пластичність, прислухатись до ідей вихованців: діти пропонують свої ідеї і вони почутті дорослим. Лише у творчій співпраці дорослих та дітей можемо отримати достойний результат.

При виборі літературного твору слід враховувати знання та інтереси дітей, а також гендерну соціалізацію дошкільників. В залежності від того хлопчики чи дівчатка домінують у групі потрібно підібрати твір з великою кількістю чоловічих або жіночих персонажів. Це дасть змогу всім дітям групи брати участь у виставі.

При розподілі ролей необхідно дотримуватися основних правил дитячого театру:

- кожна дитина має право на роль;
- роль підкреслює достоїнства і здібності дитини;
- всі ролі головні;

Якщо персонажів в літературному творі недостатньо, щоб задіяти в спектаклі всіх дітей, необхідно придумати нові ролі. Ролі придумуються і прописуються для конкретних дітей.

Не можна призначати одних і тих дітей на провідні ролі. Кожній дитині необхідно надати можливість спробувати себе в головній ролі. При розподілі ролей можна використати наступні прийоми:

- розподіл ролей за бажанням дітей;
- програвання ролей в парах;
- розподіл ролей за картинками (діти по черзі беруть картки, на яких схематично зображений той або інший персонаж).

Безпосередня робота над виставою може розпочинатися з дітьми відпрацьовуючи колективно мізансцени твору, розігруючи окремі діалоги, використовуючи інтонаційно – виразні та пантомімічні вправи для створення характеру персонажів.

Для розучування ролей бажано використовувати тихе, затишне місце, де є велике дзеркало, що дозволяє дітям бачити свої жести і міміку.

Запам'ятати текст допомагає розігрування епізодів літературного твору по ролях, коли одні і ті ж ролі грають різні діти. У дітей з'являється можливість «приміряти» роль на себе і вибрати ту, яка найбільше подобається і краще всього вдається.

Щоб діти глибше зрозуміли свої образи, ужилися в них, можна запропонувати на занятті з образотворчої діяльності намалювати себе в своїй ролі.

Зазвичай, костюми для дітей посідають важливіше місце ніж декорації. Тому слід обходитися мінімальною кількістю декорацій, а основні зусилля спрямовувати на ретельну підготовку костюмів. Добре підібраний костюм допомагає дитині знайти виразні рухи, додає впевненості, допомагає відчутти себе значущим.

При підготовці вистави необхідно уникати напруги, натаскування дітей, великої кількості репетицій.

До кожного спектаклю бажано виготовляти афішу та друкувати програмку. Коли дитина бачить своє ім'я в програмці, це стимулює її ще серйозніше віднестися до виконання своєї ролі.

На спектакль бажано запрошувати фотографа і відеооператора. Знятий відеофільм допомагає дітям побачити себе і свою роботу з боку.

Популяризувати театральне мистецтво допоможе творча співпраця з батьками, їх активне залучення до підготовчої роботи та безпосередній участі у виставі. Активізувати батьків допоможуть конкурси «Настільний театр вдома», «Казка усією сім'єю», «Супер персонаж» (конкурс костюмів).

Традицією дошкільного закладу мають стати: проведення театральних декад або тематичних тижнів, спільні вистави «батьки – діти», «діти – дітям», «педагоги – дітям», випускний спектакль і вручення пам'ятних дипломів кожному виконавцю за роль, що найбільш вдалася йому.

Підсумовуючи вищесказане, маємо підстави для **висновку** про те, що театр може стати ефективним та потужним емоційно забарвленим засобом гармонійного розвитку та творчого потенціалу дитини за умови грамотного керівництва та створення оптимального, театралью освітнього простору в дошкільному закладі, який сприятиме розвитку емоційної сприйнятливості, бадьорого, радісного настрою, уяви, артистичних здібностей, винахідливості дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л.В. Театр і гра / Л.В.Артемова. – К., 2002. – 291с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. О.Л.Кононко. – К.: Світич, 2009. – 430с.
3. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: [підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти] / Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 304 с.

4. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк: [кн. для учителя]. – М.: Просвещение, 1991.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка / Т. І. Поніманська – К.: Академвидав, 2004. – 356 с.
6. Сидукова Л.С. Формирование эмоциональной отзывчивости дошкольников в театрализованной деятельности / Л.С. Сидукова // Детский сад от А до Я. – 2008. – № 4 (34). – С. 116-121.

Резюме. В статті характеризується роль театрально-образовательного пространства в формуванні емоціональної чутливості дітей дошкільного віку; подані практичні рекомендації по організації образовательно-пространства в дошкільному навчальному закладі для здійснення театральної діяльності.

Ключевые слова: театрально-образовательное пространство, театральная деятельность, эмоциональная чувствительность, эмоциональная восприимчивость, методы развития эмоциональной восприимчивости.

The summary. In the article a role is characterized theatrically educational space in forming of emotional sensitiveness of children of preschool age, practical recommendations are given in relation to organization of educational space in preschool educational establishment for realization of theatrical activity.

Keywords: theatrically-educational space, theatrical activity, emotional sensitiveness, emotional receptivity, methods of development of emotional receptivity.

Одержано редакцією 05.12.2010 р.

УДК: 37.043 + 378.147 + 371.134

О.В. ПАВЛУШКІНА

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Резюме. У статті розглядається актуальність та значення інтерактивних технологій навчання, проаналізовано сучасні дослідження з означеної проблеми, розкривається особливість використання інтерактивних технологій під час вивчення дошкільної педагогіки.

Ключові слова: технологія, інтерактивні технології, активні методи навчання, система роботи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Характерною ознакою сьогодення є зростання темпів розвитку науки, техніки, суспільства в цілому. Таке положення актуалізує необхідність постійного оновлення професійних знань фахівців, зокрема педагогічних працівників. Однією з основних вимог сучасності є проведення суттєвих змін в освіті, створення нових пріоритетів навчання і виховання особистості. Вирішувати ці питання покликана освіта України, оскільки в наш час інтелект стає головною продуктивною силою, основою творчого розвитку духовної культури суспільства й цивілізації. Школа, виконуючи найважливіше соціальне замовлення відповідно до суспільно-політичних та економічних перетворень, виступає як могутній фактор відтворення продуктивних сил України.

Сучасний етап розвитку психолого-педагогічної науки, радикальні зміни в соціальному житті суспільства вимагають повного переосмислення методики роботи до нових умов, в яких працюють сучасні вищі навчальні заклади.

Вищий педагогічний навчальний заклад має стати осередком культури, він повинен виховувати таку людину, яка володітиме почуттям власної гідності, соціальною відповідальністю, цінуватиме духовні та матеріальні надбання, шануватиме індивідуальність кожної особистості, буде чутливою до навколишнього світу і здатною його творчо збагачувати [1]. Зміни, які відбуваються в нашій країні, виявляють насущну потребу держави в активних людях, у творчих особистостях, які здатні до нового мислення, готові до здійснення функцій самоуправління в умовах демократичного розвитку суспільних процесів. Необхідність творчого розвитку майбутніх педагогів обумовлюється цільовими настановами сучасної фахової школи. Основна мета і головний зміст педагогічної діяльності формування особистості, створення умов для творчого саморозвитку, розкриття усіх їх дарувань, самореалізації в праці. У цьому, власне і полягає сенс життя людини [2].

Одним із суттєвих чинників виховання соціально-значущих якостей особистості є творча діяльність. Ця проблема яскраво висвітлена в державних документах.

Як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, освіта є «засобом відтворення і нарощування інтелектуального, духовного потенціалу народу, ... дієвим чинником модернізації суспільства, зміцнення авторитету держави на міжнародній арені» [3]. Належне виконання цих завдань можливе за умови модернізації насамперед самої освіти, ключовими позиціями якої мають стати такі принципи, як відродження національно-культурних традицій українського народу, демократизація та гуманізація всього навчально-виховного процесу.

Про це йдеться і в програмі «Освіта (Україна XXI століття)», яка передбачає реформування змісту освіти і організації процесу навчання й виховання. Держава і суспільство ставить завданням сучасної національної школи – розвивати кожну дитину як неповторну індивідуальність, створювати такі умови, за яких учень займає позицію суб'єкта навчально-виховної діяльності; внаслідок цього у нього розвиваються якості творчої

ЗМІСТ

<i>Козлюк О.А.</i> Робота з батьками щодо формування гуманістичної спрямованості спілкування дітей дошкільного віку.	3
<i>Марчук Г.В.</i> Становлення соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності.	7
<i>Марусинець М.М.</i> Рефлексія у професійній діяльності вчителя початкових класів.	10
<i>Машикіна Л.А.</i> Практична підготовка слухачів магістратури за спеціальністю «Дошкільна освіта».	14
<i>Машовець М.А.</i> Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу та батьків вихованців.	18
<i>Мудрак М.А.</i> Роль творчого потенціалу в процесі розвитку особистості.	24
<i>Науменко Т.І., Стеценко І.Б.</i> Пропедевтика інформаційної грамотності дітей від 2 до 6 років.	27
<i>Научук Т.В.</i> Психолого-педагогічні аспекти готовності керівника дошкільного навчального закладу до інноваційної діяльності.	31
<i>Никонова Л.Е.</i> Воспитание патриотизма ребенка в дошкольном учреждении средствами традиционной белорусской культуры.	35
<i>Онищенко А.С.</i> Інтелектуальний розвиток дошкільників на заняттях англійської мови.	38
<i>Олійник О.М.</i> Театрально-освітній простір дошкільного навчального закладу як передумова формування емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку.	42
<i>Павлушкіна О.В.</i> Використання інтерактивних технологій навчання у процесі викладання дошкільної педагогіки.	47
<i>Павлюк Т.О.</i> Проблема формування уявлень про лічбу у дітей старшого дошкільного віку: історія та сьогодення.	51
<i>Падалка О.І.</i> Аксіологічні особливості підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти.	54
<i>Паніна В.</i> Соціально-психологічний портрет дітей раннього віку – вихованців дитячих будинків.	57
<i>Пісоцька Л.С.</i> Організація розвивального простору для дітей: ретроспектива і сьогодення.	61
<i>Пилішко Л.М.</i> Темперамент дошкільника: особливості формування і прояву.	65
<i>Полєвікова О.Б.</i> Особливості засвоєння дошкільниками слів різних ступенів узагальнення.	68
<i>Половіна О.А.</i> Активізація навчальної діяльності майбутніх вихователів засобами ТРВЗ-педагогіки.	72
<i>Поніманська Т.І.</i> Гуманістичні педагогічні цінності як системоутворюючий чинник гуманістичного виховання.	76
<i>Попенко О.М., Мельничук О.І.</i> Особливості управління інноваційними процесами у ВНЗ I-II рівнів акредитації.	79
<i>Прилепин В.Л.</i> Особенности личностного развития педагогов ДОУ с разным образом семьи и их влияние на воспитательный процесс.	84
<i>Руденко В.М.</i> Оновлення змісту вищої освіти у контексті культури.	88
<i>Савінова Н.В.</i> Місце принципів комплексного підходу до розвитку мовлення та взаємозв'язку мислення, мови і мовлення в спеціальній методиці початкового навчання української мови.	93
<i>Сварковська Л.А., Пічурова К.С.</i> Здоров'язберігаючі технології у фізичному вихованні дітей раннього та дошкільного віку.	98
<i>Стаєнна О.О.</i> Формування основ громадянськості у дітей старшого дошкільного віку.	102
<i>Старжинская Н.С.</i> Инновационные процессы в дошкольном образовании Беларуси.	106
<i>Степанова О.І.</i> Психолінгвістичні основи навчання аудіювання дітей дошкільного віку.	110

<i>Стреха Е.А.</i> Модульний підход к організації роботи по екологічному вихованню дітей дошкільного віку.	113
<i>Сузанская Т.Н.</i> Образы материнства и детства в русской литературе XIX-XX вв.	116
<i>Титаренко С.А.</i> Підготовка студентів до виховання виразності рухів у дітей дошкільного віку в процесі проведення рухливих ігор.	119
<i>Товкач І.Є.</i> Індивідуальні особливості дітей дошкільного віку в ракурсі теоретичних розробок педагогів і психологів.	123
<i>Трусова Е.Л.</i> Своеобразие восприятия скульптуры детьми седьмого года жизни.	126
<i>Тупіленко С.В.</i> Розвиток теорії фізичного виховання дітей раннього віку.	130
<i>Улюкаєва І.Г.</i> Вітчизняний досвід створення програм для дитячих садків у 20-30 рр. XX ст.	133
<i>Фасолько Т.С.</i> Використання особистісно орієнтованих освітніх технологій у формуванні особистості дитини дошкільного віку.	137
<i>Федоренко М.В.</i> Упровадження психолого-педагогічних умов формування професійно значущих якостей у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів.	141
<i>Ховрина Г.Б.</i> Общение ребенка с близкими взрослыми как условие формирования психологической готовности детей к обучению в школе.	145
<i>Хролець О.І.</i> Використання потенціалу дитячої літератури у формуванні гуманістично-ціннісних орієнтацій дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.	152
<i>Шебеко В.Н.</i> Развитие субъектности дошкольника в физкультурно-оздоровительной деятельности.	155
<i>Шелестова Л.В.</i> Особливості навчання читання старших дошкільників з метою збагачення картини світу.	160
<i>Шовкопляс О.М.</i> Удосконалення змісту навчально-методичної практики з фізичного виховання в системі підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.	165
<i>Шутяк В.Г.</i> Ознакомлення молодших школярів з елементами техніки.	168
<i>Чередніченко С.В.</i> Теоретико-пізнавальне осмислення культурологічної складової у змісті дошкільної освіти.	172
<i>Юрчук О.І.</i> Організація індивідуального підходу у процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку.	175
<i>Янциур Л.А.</i> Організація образотворчої діяльності дітей в рамках Базової програми розвитку дитини «Я у Світі».	180
<i>Янциур М.С.</i> Досвід підготовки фахівців з професійної орієнтації в зарубіжних країнах.	183
<i>Д-р Ковачне Д-р Бакоші Єва PhD, Гованські Яношне, Кішне Корбуль Каталін.</i> Методика формування комплексних компетенцій дошкільного виховання Komplex óvodai módszertani kompetenciák.	192
<i>Д-р Ковачне Д-р Бакоші Єва PhD</i> Розвиток креативного мислення.	198
<i>Гованські Я.</i> Місце хорового співу у підготовці фахівців дошкільного виховання.	204
<i>Відомості про авторів.</i>	208

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (45)

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Поніманська Т.І.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Козлюк О.А., Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.01.2011 р. Підписано до друку 29.04.2011 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 32,55. Обл. вид. арк. 33,1 Замовлення № 99/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (45).— Рівне: РДГУ, 2011. — 211 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 04.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дошкільної освіти та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти», проведеної 9-10 грудня 2010 р. Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Інститутом психології ім. Л.С.Виготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), факультетом дошкільного виховання Білоруського державного педагогічного університету ім. Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина).

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20